

Adroddiad perfformiad blynyddol ar gyfer Hafren Dyfrdwy 2019

Paratowyd gan y tîm Dulliau Rheoleiddio Dŵr, Tir, Bioamrywiaeth a'r Môr

Cyflwyniad

Diben Cyfoeth Naturiol Cymru yw ceisio rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy yn ein holl waith. Mae hyn yn golygu edrych ar ôl yr aer, tir, dŵr, bywyd gwylt, planhigion a phridd i wella llesiant Cymru a chynnig dyfodol gwell i bawb.

Rydym yn monitro gweithgareddau cwmnïau dŵr er mwyn lleihau'r effaith y mae eu hasedau a'u gweithgareddau yn ei chael ar yr amgylchedd. Rydym yn gwneud hyn drwy wirio eu perfformiad amgylcheddol drwy gydol y flwyddyn mewn meysydd fel lleihau digwyddiadau llygredd, cydymffurfio â thrwyddedau a chyflawni cynlluniau gwella amgylcheddol. Rydym wedyn yn cyhoeddi asesiad blynyddol o'u perfformiad.

Rydym ni, fel y rheoleiddiwr amgylcheddol, yn asesu perfformiad cwmnïau dŵr a charthffosiaeth sy'n gweithredu yng Nghymru er mwyn cyflwyno darlun o sut mae cwmnïau yn gwneud cynnydd yn erbyn amrediad o dargedau mesuradwy. Mae'r adroddiad hwn yn canolbwyntio ar berfformiad amgylcheddol Hafren Dyfrdwy¹ ar gyfer 2019.

Sefydlwyd Hafren Dyfrdwy ar 1 Gorffennaf 2018, gan ffurfio cwmni dŵr a charthffosiaeth sy'n gyfan gwbl o fewn ffin wleidyddol Cymru. Cafodd yr holl² asedau a oedd yn berchen i Severn Trent Water a Dŵr Dyffryn Dyfrdwy yng Nghymru yn flaenorol ac a oedd yn cael eu rheoli ganddynt eu trosglwyddo i Hafren Dyfrdwy. Er mwyn parhau amllder adrodd, ac er mwyn helpu gyda chymariaethau o un flwyddyn i'r llall, rydym wedi llunio'r adroddiad hwn gan ddefnyddio cyfuniad o ddata Hafren Dyfrdwy a data cyfatebol gan Severn Trent Water a Dŵr Dyffryn Dyfrdwy o'r ardal weithredol y mae Hafren Dyfrdwy yn gyfrifol amdani bellach. Gweler Atodiad 1 am fwy o wybodaeth.

Rydym hefyd yn asesu perfformiad Dŵr Cymru, y gallwch ei weld ar ein [gwefan](#).

Nid yw metrigau'r Asesiad Perfformiad Amgylcheddol a ddefnyddir ar gyfer y deg cwmni dŵr a charthffosiaeth mwyaf yng Nghymru a Lloegr yn berthnasol i Hafren Dyfrdwy. Fodd bynnag, rydym yn defnyddio themâu tebyg, er enghraifft digwyddiadau llygredd a chydymffurfiaeth â thrwyddedau.

¹ Gwybodaeth Tŷ'r Cwmnïau: HAFREN DYFRDWEY CYFYNGEDIG, rhif cwmni 0352762, cyfeiriad swyddfa gofrestredig: Packsaddle, Ffordd Wreccsam, Rhostyllen, Wreccsam, Clwyd, LL14 4EH.

² Yr unig eithriad yw gwaith trin dŵr Cwm Elan, a fydd yn parhau i fod yn eiddo i Severn Trent Water ac yn cael ei reoli ganddo er ei fod wedi'i leoli yng Nghymru. Bydd Cyfoeth Naturiol Cymru yn rheoleiddio'r safle hwn ac yn darparu data perfformiad amgylcheddol i Asiantaeth yr Amgylchedd, fel y gellir ei gynnwys yn adroddiadau Severn Trent Water.

Ar gyfer adrodd yn y dyfodol, rydym yn gweithio gydag Asiantaeth yr Amgylchedd ar hyn o bryd i adolygu metrigau'r Asesiad Perfformiad Amgylcheddol ar gyfer 2021 ymlaen. Fel rhan o'r gwaith hwn, byddwn yn edrych ar yr opsiynau ar gyfer pob cwmni dŵr a charthffosiaeth yng Nghymru a Lloegr. Byddai unrhyw newidiadau i'r ffordd y byddwn yn asesu Hafren Dyfrdwy yn cael eu defnyddio yn 2022, pan fyddwn yn adrodd ar berfformiad y cwmni ar gyfer 2021.

Prif negeseuon ar berfformiad

Yn 2019, gwnaeth Hafren Dyfrdwy y canlynol:

- parhau i berfformio'n dda wrth leihau nifer y digwyddiadau llygredd;
- cydymffurfio 100% ag amodau ei drwyddedau gollwng dŵr rhifol;
- cael sgôr o 100 ar gyfer y mynegai diogelwch cyflenwad.

Ond mae angen gwella'r canlynol:

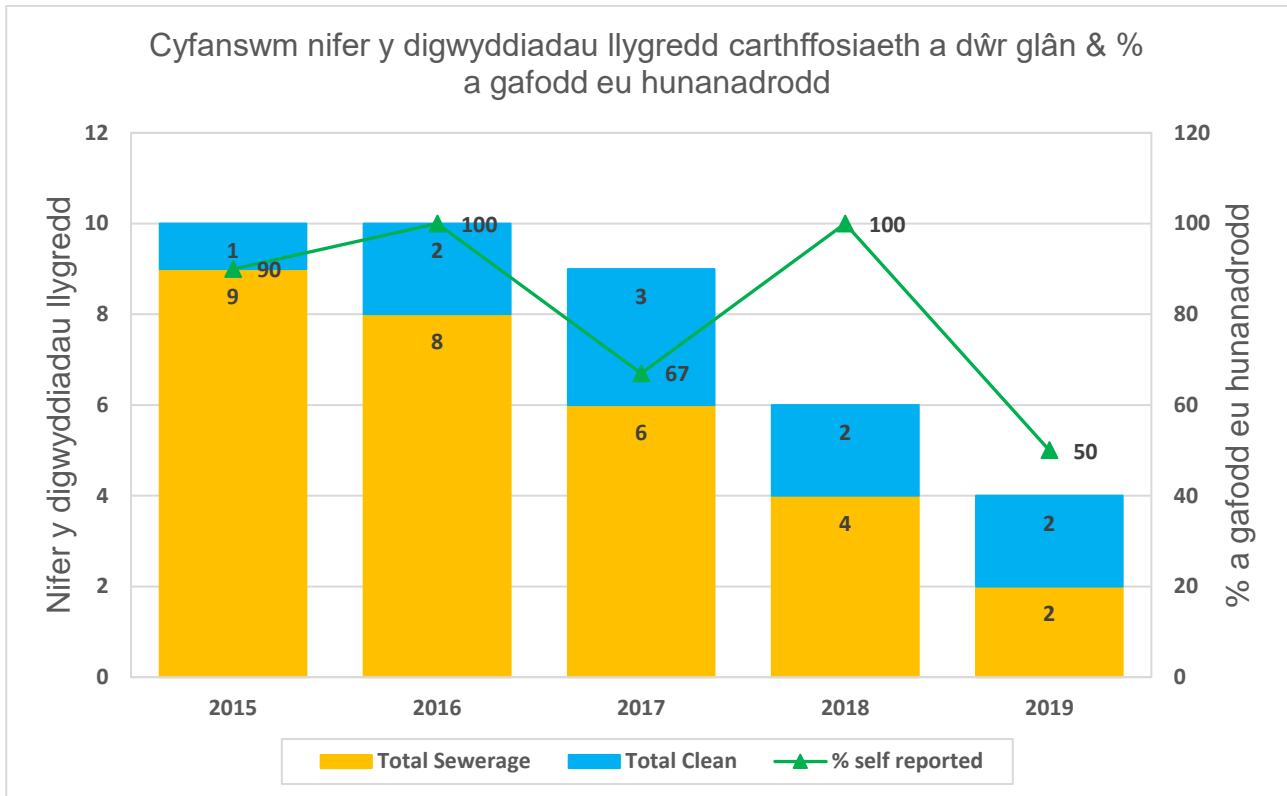
- gwnaeth ond hunanadrodd 50% o'i ddigwyddiadau llygredd i ni;
- roedd 93% o safleoedd gollwng dŵr â thrwyddedau yn cydymffurfio â'u hamodau disgrifiadol.

Digwyddiadau llygredd

Fel rheoleiddiwr, rydym yn ymateb i amrywiaeth eang o ddigwyddiadau llygredd, a daw rhai o'r rhain o asedau a rhwydweithiau cwmnïau dŵr. Rydym yn adrodd ar faint o ddigwyddiadau y mae pob cwmni dŵr yn gyfrifol amdanynt. Diben hyn yw hybu gostyngiad parhaus yn nifer y digwyddiadau llygredd, gyda'r nod o leihau digwyddiadau i sero. Nid ydym yn disgwyl unrhyw ddigwyddiadau difrifol (Uchel).

Yn 2019, gwnaeth Hafren Dyfrdwy wella'i berfformiad o ran nifer y digwyddiadau llygredd fel a ganlyn:

- ni chafwyd unrhyw ddigwyddiadau llygredd difrifol (Uchel)
- roedd dau ddigwyddiad carthffosiaeth (y ddau o orlifoedd carthion cyfun), y cafodd y ddau effaith amgylcheddol Isel (Categori 3)
- roedd dau ddigwyddiad dŵr glân (y ddau o'r rhwydwaith dosbarthu dŵr), y cafodd y ddau effaith amgylcheddol Isel (Categori 3)

Digwyddiadau hunanadrodd

Hoffem weld cwmnïau dŵr yn hunanadrodd³ o leiaf 80% o'u digwyddiadau llygredd.

Bydd hyn yn golygu y gallwn fod yn fwy hyderus fod y cwmni dŵr yn:

- deall ei asedau a'i rwydweithiau'n well;
- edrych yn barhaus am ffyrdd o wella sut mae'n rhagweld digwyddiadau llygredd, gan gynnwys defnyddio'i ddata telemetreg ei hun i wella lefelau hunanadrodd;
- defnyddio ei ddata i nodi manau peryglus a thargeddu lleoliadau risg uchel a mathau penodol o asedau;
- rhoi sylw ac ymateb i ddigwyddiadau'n gyflym er mwyn stopio unrhyw effaith cyn gynted â phosibl.

Mae'n siomedig bod perfformiad hunanadrodd Hafren Dyfrdwy wedi gostwng o 100% (6/6) i 50% (2/4) yn 2019 ond rydym yn cydnabod bod y set ddata yn fach. Byddem yn annog y cwmni i ystyried mentrau eraill y gallai eu gweithredu er mwyn sicrhau cyfradd hunanadrodd uwch.

³ I adrodd digwyddiad i ni, ffoniwch ein Llinell Gymorth Digwyddiadau ar 03000 65 3000.

Cydymffurfio â thrwyddedau gollwng dŵr

Rydym yn rhoi trwyddedau ar gyfer gollwng dŵr, gan gynnwys gollyngiadau sydd wedi'u trin o weithfeydd trin carthion a gweithfeydd trin dŵr cwmnïau dŵr. Mae'r trwyddedau yn gofyn i'r gollyngiadau fodloni meini prawf penodol er mwyn sicrhau nad yw'r amgylchedd dŵr yn dirywio. Mae cwmnïau dŵr yn hunanfonitro eu gollyngiadau ac yn darparu data ar ein cyfer yr ydym yn ei asesu am gydymffurfiaeth. Rydym yn disgwyl cydymffurfiaeth â holl amodau'r drwydded.

Roedd holl weithfeydd trin carthion a gweithfeydd trin dŵr Hafren Dyfrdwy yn cydymffurfio â'u terfynau trwydded rhifol yn 2019. Mae'n galonogol gweld cydymffurfiaeth rifol gyson o 100% gan fod hyn yn dangos bod Hafren Dyfrdwy yn rheoli ei 39 o weithfeydd trin carthion rhifol a'i chwe gwaith trin dŵr rhifol yn dda.

Cydymffurfio ag amodau trwydded disgrifiadol gollyngiadau dŵr

Mae amodau disgrifiadol yn ymwneud ag agweddau nad ydynt yn rhifol fel cynnal a chadw, rheoli ac adrodd. Yn gyffredinol, mae cydymffurfio ag amodau disgrifiadol mewn gweithfeydd trin carthion a gweithfeydd trin dŵr sydd â thrwyddedau disgrifiadol yn 93% (pedwar heb gydymffurfio o gyfanswm o 57).

Gwnaethom nodi un achos o dorri amodau CCS3 a thri achos o dorri amodau CCS4.⁴

Rydym yn disgwyl gweld gwelliant ym mherfformiad cydymffurfiaeth yn erbyn amodau trwyddedau disgrifiadol.

⁴ Categoriâu CCS (Cynllun Dosbarthu Cydymffurfiaeth) yw'r ffordd rydym yn categoreiddio achosion o ddiffyg cydymffurfio. Maen nhw ar raddfa rhwng 1 a 4. CCS1 yw'r mwyaf tebygol o gael effaith ddifrifol ar yr amgylchedd ac mae CCS4 yn debygol o gael ychydig o effaith neu ddim effaith. Mae Categori CCS3 yn debygol o gael effaith fechan ar yr amgylchedd.

Llif

Roedd pedwar safle yn mynd y tu hwnt i'r terfyn Llif Tywydd Sych a ganiateir, gan arwain at y safleoedd yn derbyn mwy o garthion na'r hyn a ganiateir. Mae cynnydd da wedi'i wneud o ran cael adroddiadau cynhwysfawr ar gyfer safleoedd sy'n mynd y tu hwnt i'r hyn a ganiateir. Mae Hafren Dyfrdwy hefyd yn parhau i ymchwilio i unrhyw safleoedd y mae'n ystyried eu bod mewn perygl o fethu terfynau llif i driniaeth lawn eu trwyddedau, sy'n golygu efallai nad ydynt yn trin swm y llif sy'n ofynnol o dan eu trwyddedau.

Mae'r cwmni wedi dangos ei fod yn ymchwilio i'r safleoedd hyn yn rhagweithiol gyda'r nod o sicrhau cydymffurfiaeth lawn. Mae hefyd wedi sicrhau bod system reoli fewnol well ar waith ar gyfer ailardystio MCERTS ac mae pob safle yn cydymffurfio ar hyn o bryd.

Adnoddau dŵr

Cydymffurfio â'r drwydded adnoddau dŵr

Ni chafodd unrhyw asesiad cydymffurfio â thrwydded adnoddau dŵr ei gynnal yn 2019. Roedd y gwaith wedi canolbwyntio ar ddatrys materion cydymffurfio a godwyd yn 2018.

Mynegai diogelwch cyflenwad

Mae'r mynegai diogelwch cyflenwad yn mesur i ba raddau gall y cwmni sicrhau darpariaeth ei lefelau gwasanaeth pan geir cyfyngiadau ar y cyflenwad dŵr (e.e. gwaharddiadau defnyddio dros dro) os oedd y flwyddyn flaenorol yn un sych. 100 oedd sgôr mynegai diogelwch cyflenwad Hafren Dyfrdwy ar gyfer 2019/20.

Cynlluniau sychder a chynlluniau rheoli adnoddau dŵr

Mae gan gwmnïau dŵr ddyletswydd i gynnal cyflenwadau dŵr yn eu hardal, heb niweidio'r amgylchedd nac effeithio ar anghenion defnyddwyr dŵr eraill. Mae gofyniad statudol ar gwmnïau dŵr i baratoi, cynnal a chyhoeddi cynlluniau rheoli adnoddau dŵr a sychder. Caiff y rhain eu cyhoeddi bob pum mlynedd.

I gael y wybodaeth ddiweddaraf am gynlluniau rheoli adnoddau dŵr Hafren Dyfrdwy, edrychwch ar ei wefan: <https://www.hdcymru.co.uk/about-us/plan-and-strategy/water-resource-planning/water-resource-management-plan/>

Edrychwch hefyd ar ein tudalennau gwe am ragor o wybodaeth ar y pynciau hyn:

- Cynllunio rheoli adnoddau dŵr: <https://naturalresources.wales/about-us/what-we-do/water/water-resource-management-planning?lang=cy>
- Sychder: <https://naturalresources.wales/guidance-and-advice/environmental-topics/water-management-and-quality/drought-planning-and-management/?lang=cy>

Gollyngiadau a defnydd o ddŵr

Gwnaeth Hafren Dyfrdwy adrodd yn ei adolygiad blynyddol ar gyfer 2019/20 mai'r defnydd cyfartalog y pen (PCC), sef faint o ddŵr y mae pob unigolyn yn ei ddefnyddio, oedd 142.7

litr y pen y dydd (l/h/d). Mae hyn yn cynnydd o 0.2 l/h/d o'r cyfartaledd blynyddol blaenorol a adroddwyd, sef 142.5 l/h/d. Cyfanswm y gollyngiadau oedd 12.95 megalitr y diwrnod ar gyfer 2019/20.

Rydym yn gweithio gydag Ofwat i gyhoeddi amrywiaeth eang o ddata cwmniâu dŵr, sy'n cynnwys cyfraddau gollyngiadau a defnydd o ddŵr, a bydd y data hyn ar gael yn discoverwater.co.uk

Gwaith rheoliadol arall

Cyflawni Cynllun Rheoli Asedau'r Rhaglen Amgylchedd Genedlaethol

Mae Hafren Dyfrdwy wedi cwblhau 100% o'r allbynnau disgwylidig ar gyfer Blwyddyn 5 a nodwyd yn ei Gynllun Rheoli Asedau 6 ar gyfer y Rhaglen Amgylchedd Genedlaethol. Bydd y gwelliannau a gyflawnwyd gan y rhaglen yn golygu bod asedau'n cyflawni safonau uwch ac yn cyflenwi gwelliannau ansawdd dŵr.

Rydym wedi newid y modd y rheolir elfennau o Raglen Amgylchedd Genedlaethol Hafren Dyfrdwy, a oedd wedi'u cynnwys yn flaenorol yng Nghynllun Rheoli Asedau Rhaglen Amgylchedd Genedlaethol Severn Trent Water. Rydym bellach yn rheoli rhaglen Hafren Dyfrdwy ar wahân, a dechreuodd hyn ar gyfer blwyddyn olaf Cynllun Rheoli Asedau 6. Byddwn yn parhau i weithio gyda Hafren Dyfrdwy i sicrhau bod ei raglen ar gyfer Cynllun Rheoli Asedau 7 yn cael ei chyflenwi erbyn 2025.

Gorfodi (uwch na rhybudd)

Ni wnaethom gymryd unrhyw gamau gorfodi yn uwch na rhybudd yn erbyn Hafren Dyfrdwy yn 2019.

Cronfeydd dŵr

Mae Hafren Dyfrdwy yn rheoli 16 o gyfforgronfeydd dŵr mawr yng Nghymru â chapasiti uwch sy'n fwy na 10,000m³ yr ydym yn eu rheoleiddio o dan Ddeddf Cronfeydd Dŵr 1975. Diben y gyfraith hon yw atal dŵr rhag gollwng allan o reolaeth ac arwain at lifogydd mewn cymunedau i lawr yr afon. Rhaid i bob cyfforgronfa ddŵr fawr gael archwiliadau statudol cyfnodol a gweithredu'r argymhellion a wneir gan beiriannydd archwilio annibynnol. Rhaid i'r cronfeydd dŵr hyn hefyd gael eu goruchwyllo gan beiriannydd sifil cymwys ar bob adeg, a rhaid cadw cofnodion o'r brif wybodaeth a gweithgareddau monitro.

Rydym yn derbyn gohebiaeth reolaidd gan Dîm Diogelwch Argaeau Hafren Dyfrdwy sy'n dangos bod gwaith archwilio a goruchwyllo cronfeydd dŵr wedi'i gynnal yn ôl y gofyn. Mae lefelau cydymffurfio yn uchel ar y cyfan.

Rheoli perygl llifogydd

O dan Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010, caiff cwmnïau dŵr a charthffosiaeth eu diffinio fel awdurdodau rheoli risg. Rhaid iddynt ymddwyn mewn modd sy'n gyson â'r Strategaeth ar gyfer Rheoli Risg Llifogydd ac Erydu Arfordirol yng Nghymru, ac mae dyletswydd arnynt i gydweithredu ag awdurdodau rheoli risg eraill yng Nghymru.

Bob ychydig o flynyddoedd, rydym yn llunio adroddiad i Weinidogion Cymru ar sut caiff perygl llifogydd ac erydu arfordirol eu rheoli ledled Cymru ac ar y gweithgareddau sydd ar waith i godi ymwybyddiaeth y rhai hynny sydd mewn perygl a chynyddu eu cydnherthed. Rydym yn gwneud hyn ar ran yr holl awdurdodau rheoli risg sy'n gweithredu yng Nghymru, gan gynnwys felly Hafren Dyfrdwy. Mae ein adroddiad diweddaraf yn cwmpasu'r cyfnod rhwng 2016 a 2019 a gellir dod o hyd iddo ar ein gwe dudalen [Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol yng Nghymru](#) .

Disgwyliadau perfformiad ar gyfer 2020

Gan ystyried yr heriau o ganlyniad i COVID-19 a'r stormydd difrifol a gafwyd ledled Cymru hyd yma yn 2020, rydym yn cydnabod y pwysau y bu'n rhaid i'r cwmni gweithredu oddi tanynt o ystyried yr amgylchiadau digyffelyb. Mae wedi dangos gwydnwch yn ei allu i gynnal gwasanaethau.

Gyda hynny mewn golwg, rydym yn dal i gredu bod Hafren Dyfrdwy yn gallu gwella'i berfformiad ar draws ei fusnes. Yn 2020, rydym yn disgwyl y bydd Hafren Dyfrdwy yn gwneud y canlynol:

- cynnal cydymffurfiaeth o 100% â therfynau rhifol a ganiateir
- gwella hunanadrodd fel bod pob digwyddiad llygredd yn cael ei hunanadrodd
- parhau i leihau nifer y digwyddiadau llygredd, gyda'r nod o gael dim digwyddiadau
- cynnal sgôr y mynegai diogelwch cyflenwad er mwyn cyflawni 100
- parhau i gyflawni cynlluniau gwella'r Cynllun Rheoli Asedau erbyn y dyddiad cau.

Atodiad 1

Sefydlwyd Hafren Dyfrdwy ar 1 Gorffennaf 2018 ond rydym yn defnyddio data yn yr adroddiad hwn sy'n dyddio nôl i 2015.

Ar gyfer data ar ddiwyddiadau a hunanadrodd, data cydymffurfio â thrwyddedau gollwng dŵr a data cydymffurfio â thrwyddedau adnoddau dŵr a fanylir yn y testun a'r graffiau yn yr adroddiad hwn, rydym wedi defnyddio'r ffynonellau data canlynol:

- Ar gyfer **2015**, **2016** a **2017**: gwnaethom gyfuno data gan Severn Trent yng Nghymru a Dŵr Dyffryn Dyfrdwy
- Ar gyfer **2018**, gwnaethom gyfuno dau gyfnod (cyn ffurfio Hafren Dyfrdwy ar 1 Gorffennaf 2018 ac ar ôl ei ffurfio):
 - O 1 Ionawr 2018 hyd at 30 Mehefin 2018: gwnaethom gyfuno data gan Severn Trent yng Nghymru a Dŵr Dyffryn Dyfrdwy
 - O 1 Gorffennaf 2018 hyd at 31 Rhagfyr 2018: gwnaethom gyfuno data gan Severn Trent Water yng Nghymru, Dŵr Dyffryn Dyfrdwy (gan fod rhai amrywiadau trwydded wedi'u cwblhau ar ôl 1 Gorffennaf) a Hafren Dyfrdwy.
- Ar gyfer 2019, gwnaethom ddefnyddio data gan Hafren Dyfrdwy yn unig.